

Præsentation af undervisningsmaterialets elementer

Kildesættene

Kernen i undervisningsmaterialet er fire kildesæt, som alle indeholder korte kilder, men med et varierende antal kilder.

Kilderne stammer alle fra de seks arkivæsker, som Haderslev Politis sag om Spadeslaget affødte. Selv om materialet udelukkende stammer fra politiets arkiv, giver kilderne mulighed for at se 'slagets gang' fra såvel politiets som nazisternes side og såvel fra nazist- og tyskvenlige aviser som aviser fra den modsatte lejr.

Billedmateriale fra politiets arkiv er inddraget fortrinsvis som illustrationer. Undervisningsmaterialet består af fire kildesæt, der er sammensat, så de giver et indtryk af hele processen:

- At danne sig et overblik over kilderne
- At formulere en problemstilling
- At udvælge kilder
- At bruge kildekritik
- At skrive

Kildesæt 1

Ejner Jørgensen – offer, forbryder eller tilskuer?

Til 6. årgang og opefter

Kildesættets indhold

Ejner Jørgensen var en fremtrædende dansk nazist, der deltog (eller måske var tilskuer til?) i Spadeslaget. Hans rolle i slaget er emnet for det første kildesæt, og det er også det formulerede spørgsmål til kilderne: Var Ejner Jørgensen offer, forbryder eller tilskuer?

Brug af kildesættet

Kildesættet har fire korte kilder, hvortil der er formuleret en problemstilling. Arbejdet med kildesættet understøttes efter lærerens valg mere eller mindre af et *Arbejdsark*, der stilladserer brugen af de kildekritiske begreber på det konkrete materiale.

Kildesæt 2

Politivold eller nazivold?

Til 6. årgang og opefter

Kildesættets indhold

Anholdelsen af to nazi-vagter foran Højskolehjemmet i Haderslev åbnede for en stor konfrontation mellem nazister og politifolk med sårede på begge sider. Den formulerede problemstilling handler om, hvem der var den aggressive part i konfrontationen.

Brug af kildesættet

Kildesættet har fire korte kilder, hvortil der er formuleret en problemstilling. Arbejdet med kildesættet understøttes efter lærerens valg mere eller mindre af et *Arbejdsark*, der stilladserer brugen af de kildekritiske begreber på det konkrete materiale.

Kildesæt 3

Uddrivelsen fra Højskolehjemmet

Fra 6. årgang, i udskolingen og evt. ungdomsuddannelserne

Kildesættets indhold

Spadeslaget afsluttedes ved 21-tiden om aftenen den 8. december med, at politiet ryddede Højskolehjemmet med brug af tåregas og vandkanoner.

Dette kildesæt består kun af to (modsatrettede) kilder. Til gengæld skal eleverne selv formulere en problemstilling til kilderne.

I indledningen til kildesættet er begrebet 'nødværge' forklaret. Tåregas måtte efter politimesterens instruks kun bruges i nødværge.

Nogle eksempler på problemstillinger til kilderne kunne være:

- Brugte politiet tåregas i nødværge?
- Var nazisterne selv ude om det (tåregassen)?

- Blev 400 mennesker bragt på hospitalet?

Brug af kildesættet

Kildesættet består af to korte kilder. Her skal eleven selv formulere en problemstilling – og ved hjælp af kildekritik besvare spørgsmålet.

Kildesæt 4

Jonny Tiedemann

Fortrinsvis til brug i udskoling og på ungdomsuddannelserne

Kildesættets indhold

Jonny Tiedemann er eleverne stødt på i kildesæt 2: *Politivold eller nazivold?*

I dette kildesæt får de yderligere seks kilder, som på anden vis beskriver personen Jonny Tiedemann (og hans korte liv).

Kildesættet giver mulighed for at få et mere nuanceret billede af en ung nazist og formålet er, at eleven selv vælger tre kilder blandt de seks, og skriver et stykke af Jonny Tiedemanns historie og/eller giver en personkarakteristik af ham.

Eleven opfordres til – forud for udvælgelsen af kilder - at formulere en problemstilling, der kan være omdrejningspunktet for fremstillingen.

Brug af kildesættet

Kildesættet består af seks korte kilder. Her skal eleven vælge mindst tre kilder og på den baggrund beskrive nazisten Jonny Tiedemanns liv og/eller person - med et selvvalgt problemstilling som omdrejningspunkt.

Historien bag Spadeslaget og filmen *Spadeslaget i Haderslev*

Med *Historien bag Spadeslaget* får først og fremmest lærerne den historiske baggrund for begivenhederne.

Filmene *Spadeslaget i Haderslev* er derimod rettet mod eleverne. Her fortæller Hans Schultz Hansen, der er arkivar og seniorforsker ved Rigsarkivet i Aabenraa, om begivenhederne den 8. december 1940.

Filmene placerer de enkelte begivenheder under *Spadeslaget* i forhold til hinanden og *Spadeslaget* i besættelsestidens kontekst.

Tidslinje

Tidslinjen kan give både lærere og elever et overblik over *Spadeslaget* og vise, hvornår de begivenheder som kildesættene omtaler, placerer sig i løbet af det dramatiske døgn.

Arbejdsark

Ved gennemgangen af den enkelte kilde kan eleven udfylde et arbejdsark, som sikrer, at der bliver taget stilling til alle de vigtigste kildekritiske spørgsmål. Det sidste, konkluderende spørgsmål om kildens troværdige oplysninger bruges i den samlede besvarelse af spørgsmålet til kildesættet.

Arbejdsarket er et redskab, man kan bruge efter behov – fx indtil læreren føler, at de kildekritiske begreber og deres brug 'sidder fast'. Arbejdsarkets spørgsmål refererer i overskrifterne direkte til de kildekritiske begreber, som er forklaret

på fakta-ark, plakat og de fire små tilhørende film.

Kildekritik fakta-ark og plakat

Fakta-arket om de kildekritiske begreber kan fx benyttes i forbindelse med introduktionen til kildekritik. Lad evt. eleverne læse arket, lad dem efterfølgende forklare begreberne med deres egne ord og med situationer fra deres egen dagligdag.

Siden kan fakta-arket ligge i deres historiemappe som en form for opslagsværk. Plakaten kan man selvfølgelig hænge op i klassen.

Film om kildekritik

Rigsarkivet har udarbejdet fire film, som hver for sig tager udgangspunkt i et vigtigt kildekritisk begreb og er tænkt som supplement til faktaarket. Som på fakta-arket handler rammefortællingen om en fodboldkamp.

Kahoot

Arbejdet med kildesæt og arbejdsark kan I evaluere med en (indledende og) afsluttende Kildekritik-kahoot.

Kahooten har 10 spørgsmål og tager afsæt i de samme begreber, som præsenteres på fakta-arket og som eleverne har arbejdet med gennem kildesæt og arbejdsark.